

©Documentul a fost pus la dispoziție cu sprijinul Consiliului Superior al Magistraturii din România (www.csm1909.ro) și al Institutului European din România (www.ier.ro). Permișiunea de a republica această traducere a fost acordată exclusiv în scopul includerii sale în baza de date HUDOC.

©The document was made available with the support of the Superior Council of Magistracy of Romania (www.csm1909.ro) and the European Institute of Romania (www.ier.ro). Permission to re-publish this translation has been granted for the sole purpose of its inclusion in the Court's database HUDOC.

Traducere din limba franceză

Consiliul Europei

Curtea Europeană a Drepturilor Omului

Secția a treia

Cauza IOACHIMESCU ȘI ION contra ROMÂNIEI

(cererea nr. 18013/03)

Hotărâre

Strasbourg

12 octombrie 2006

Această hotărâre va deveni definitivă în condițiile definite la articolul 44 § 2 al Convenției. Poate suferi modificări de formă.

În cauza Ioachimescu și Ion contra României,

Curtea Europeană a Drepturilor Omului (secția a treia), reunită în camera formată din:

Domnii J. HEDIGAN, președinte,

C. BIRSAN,

V. ZAGREBELSKY,

E. MYJER

DAVID THOR NJORGVINSSON,

Doamnele I. ZIEMELE,

I. BERRO-LEFEVRE, judecători

și Domnul V. BERGER, grefierul secției,

După ce a deliberat în camera de consiliu din 21 septembrie 2006,

Pronunță următoarea hotărâre, adoptată la această dată:

PROCEDURA

1. La originea cauzei se află o cerere (nr. 18013/03) îndreptată împotriva României prin care doi cetățeni ai acestui stat, Domnul Constantin Ioachimescu și Doamna Marcela-Anișoara Ion (“reclamanții”), au sesizat Curtea la data de 13 mai 2003 în temeiul articolului 34 al Convenției de Protecție a Drepturilor Omului și Libertăților fundamentale (“Convenția”).

2. Reclamanții sunt reprezentați de Organizația pentru apărarea drepturilor omului cu sediul la București. Guvernul român (“Guvernul”) a fost reprezentat de împuternicitul său, Domnul B. Aurescu, apoi de Doamna Roxana Rizoiu și în final de Doamna B. Ramașcanu, de la Ministerul Afacerilor Externe.

3. La data de 24 octombrie 2003, Curtea (secția a doua) a decis să comunice cererea Guvernului. Prevalându-se de articolul 29 § 3 al Convenției, el a decis că vor fi examinate în același timp admisibilitatea și temeinicia cauzei.

4. La 1 noiembrie 2004 Curtea a modificat componența secțiilor sale (art. 25 § 1 al regulamentului). Prezenta cerere a fost repartizată celei de-a treia secții remaniată astfel (articolul 51 § 1).

DE FACT

I. CIRCUMSTANȚELE SPEȚEI

5. Reclamanții (frate și soră) s-au născut în 1962 și respectiv în 1955 și locuiesc în Constanța.

6. Printr-o sentință din 25 martie 2002 judecătoria Constanța a ordonat comisiei locale din Constanța pentru aplicarea legii nr. 18/1991 (“comisia locală” și “legea nr. 18”) să pună reclamanții în posesia unui teren de 4,5 hectare, pe același amplasament ca cel care a aparținut tatălui lor. El a ordonat de asemenea comisiei județene Constanța pentru aplicarea legii nr. 18 (“comisia județeană”) să elibereze reclamanților titlul de proprietate aferent.

Sentința a fost confirmată printr-o hotărâre definitivă a curții de apel Constanța din 13 ianuarie 2003.

7. La 4 octombrie 2002 și 25 februarie 2003, în baza unei hotărâri definitive din 10 noiembrie 2000, comisia locală a pus terții S.Z și G.C. în posesia terenului atribuit reclamanților la 25 martie 2002.

8. La 28 octombrie 2002 judecătoria Constanța a dat câștig de cauză cererii reclamanților și a autorizat executarea forțată a sentinței din 25 martie 2002.

9. La 1 noiembrie 2002 executorul judecătoresc însărcinat cu executarea a comunicat sentința definitivă celor două comisii, cerându-le executarea în termen de zece zile.

10. La 15 ianuarie 2003 reclamanții au cerut prefectului județului Constanța, în calitate sa de președinte al comisiei județene, să nu elibereze titlurile de proprietate terților, așa cum a fost propus de către comisia locală, din cauză că tribunalul le-a atribuit lor terenul în cauză prin sentința definitivă din 25 martie 2002.

11. La 10 martie 2003, judecătoria Constanța a amânat examinarea unei contestații formulată de comisia județeană împotriva executării sentinței din 25 martie 2002, pe motiv că nu și-a prezentat susținerile. La 14 aprilie 2003 același tribunal a respins ca tardivă o contestație formulată de comisia locală împotriva executării sentinței în cauză.

12. La 27 martie 2003 același tribunal a respins cererea reclamanților de a executa ei înșiși sentința sau de a dispune executarea ei prin intermediul unui expert, pe motiv că obligațiile impuse prin sentința din 25 martie 2002 erau obligații *intuitu personae* și că numai comisiile aveau competența legală să le îndeplinească.

13. La 27 aprilie 2004 comisia județeană a eliberat în numele reclamanților un titlu de proprietate pentru un teren vecin celui identificat prin sentința din 25 martie 2002. Reclamanții au refuzat să intre în posesia sa, pe motiv că terții intraseră deja în posesia amplasamentului respectiv.

DE DREPT

I. Asupra admisibilității

14. Guvernul invocă neepuizarea căilor de atac interne. El susține că, în măsura în care autoritățile au atribuit altor persoane terenul pe care ei îl revendicau, reclamanții ar fi trebuit să înainteze o acțiune în anulare a titlurilor de proprietate ale acestor persoane.

15. Reclamanții se opun acestei excepții și menționează că statului îi revine sarcina de a anula titlurile pe care le-a eliberat terților.

16. Curtea amintește că o excepție similară a Guvernului a fost respinsă în cauza *Mihai-Iulian Popescu contra României* (nr. 2911/02, §§ 30-32, 29 septembrie 2005). Ea

nu vede nici-un motiv pentru care s-ar îndepărta, în cazul în speță, de concluzia la care a ajuns în cauza citată anterior. Prin urmare, excepția Guvernului nu poate fi reținută.

17. Curtea constată că cererea nu este clar nefondată în sensul articolului 35 § 3 al Convenției. Ea relevă de altfel că aceasta nu se lovește de nici-un alt motiv de inadmisibilitate. Trebuie deci să fie declarată admisibilă.

II. ÎN FOND

A. Asupra încălcării invocate de articolul 6 § 1 al Convenției

18. Reclamanții se plâng că executarea sentinței din 25 martie 2002 le-a împiedicat dreptul lor de acces la un tribunal, așa cum este prevăzut de articolul 6 al Convenției, care prevede astfel:

“Orice persoană are dreptul la audierea cauzei sale (...) de către un tribunal (...) care va hotărî (...) asupra contestațiilor asupra drepturilor și obligațiilor sale cu caracter civil (...)”.

19. Guvernul amintește că comisiile nu erau competente să anuleze titlurile eliberate terților. Amintind că există împrejurări care justifică eșecul executării, Guvernul face o analiză detaliată a mijloacelor de obligare a debitorului să se execute precum și a celor de executare prin echivalență pe care reclamanții le-ar fi putut folosi. În concluzie, el consideră că imposibilitatea de a executa sentința din 25 martie 2002 a fost cauzată de lipsa de minuțiozitate a reclamanților care nu au făcut asemenea demersuri.

El menționează, în fine că reclamanții nu au înaintat această plângere decât în substanță și că au cerut în mod expres ca cererea lor să fie examinată din punctul de vedere al articolului 1 al Protocolului nr.1.

20. Reclamanții contestă poziția Guvernului și amintesc că din cauza atitudinii autorităților administrative nu pot obține executarea sentinței din 25 martie 2002. Ei estimează că această atitudine a cauzat implicit o atingere dreptului lor de acces la un tribunal și se adresează înțelepciunii Curții în privința încadrării în drept a încălcărilor suferite.

21. Curtea amintește că elle est cunoscătoare a încadrărilor juridice ale faptelor cauzei (*Assenov și alții contra Bulgariei*, hotărârea din 28 octombrie 1998, *Culegerea hotărârilor și deciziilor* 1998-VIII, pag. 3295, §§ 131-132). Reiese din aceasta că îi este permis să examineze invocările reclamanților pe baza articolului 6 § 1 al Convenției, ținând cont în special de jurisprudența sa consacrată în materie (a se vedea printre mulți alții: *Imobiliara Saffi contra Italiei* [GC], nr. 22774/93, § 63, CEDO 1999-V, *Metaxas contra Greciei*, nr. 8415/02, § 26, 27 mai 2004, *Burdov contra Rusiei*, nr. 59498/00, §§ 36-38, CEDO 2002-III, *Sabin Popescu contra României*, nr. 48102/99, 2 martie 2004, *Prodan contra Moldovei*, nr. 49806/99, §§ 54-55, 18 mai 2004, *Sandor contra României*, nr. 67289/01, 24 martie 2005, *Dragne și alții contra României*, nr. 78047/01, 7 aprilie 2005 și *Strungariu contra României*, nr. 23878/02, 29 septembrie 2005).

22. Curtea amintește apoi că executarea unei sentințe sau a unei hotărâri, indiferent cărei instanțe aparține, trebuie să fie considerată ca făcând parte integrantă din “proces” în sensul articolului 6 al Convenției. Dreptul la un proces ar fi iluzoriu dacă ordinul juridic intern al unui stat contractant ar permite ca o hotărâre judiciară definitivă și obligatorie să rămână inefficientă în detrimentul unei părți (*Imobiliara Saffi citată anterior*, § 63).

23. Cu toate acestea, dreptul de acces la un tribunal nu poate obliga un stat să dispună executarea fiecărei sentințe cu caracter civil indiferent care ar fi aceasta și care ar fi circumstanțele (*Sanglier contra Franței*, nr. 50342/99, § 39, 27 mai 2003). Atunci când autoritățile sunt obligate să acționeze pentru executarea unei hotărâri judiciare și omit să o facă, această inerție implică responsabilitatea statului pe baza articolului 6 § 1 al Convenției (*Scollo contra Italiei*, hotărârea din 28 septembrie 1995, seria A nr. 315-C, p.55, § 44).

24. În prezenta cauză, deși reclamanții au obținut pe 25 martie 2002 o sentință definitivă care ordonă autorităților să-i pună în posesia unui teren și să le elibereze un titlu de proprietate și au făcut, ulterior, demersurile în vederea executării, această sentință nu a fost nici executată *ad literam*, nici anulată sau modificată în urma exercitării unei căi de atac prevăzută de lege. În plus, motivele pe care administrația le-ar fi putut invoca pentru a justifica o imposibilitate obiectivă de executare nu au fost niciodată aduse la cunoștința reclamanților prin intermediul unei decizii a justiției sau administrative formale (*Sabin Popescu*, citat anterior, § 72).

În fine, Curtea consideră că titlul de proprietate eliberat pe 27 aprilie 2004 (după transmiterea acestei cereri Guvernului) nu constituie executarea sentinței din 25 martie 2002 în măsura în care privește un alt teren și a fost mereu refuzată de reclamanți. Împroprietărirea cu un alt teren fie el chiar și echivalent nu este de natură să remedieze lipsa de justificare a neexecutării (a se vedea, *mutatis mutandis*, *Sabin Popescu*, citat anterior, § 84).

25. Curtea nu împărtășește poziția Guvernului conform căreia reclamanții ar fi trebuit să folosească mijloacele de executare prin echivalență. Ea amintește din nou că nu

este cazul să se ceară unui individ, care a obținut o creanță împotriva statului în urma unei proceduri judiciare, să demareze ulterior o procedură de executare forțată pentru a obține o despăgubire (*Metaxas* citat anterior, § 19).

26. Aceste elemente sunt suficiente Curții pentru a concluziona că, în prezenta cauză, refuzând să execute sentința din 25 martie 2002, autoritățile naționale au privat reclamanții de un acces efectiv la un tribunal.

27. În consecință, s-a încălcat articolul 6 § 1 al Convenției.

B. Asupra încălcării invocată de articolul 1 al Protocolului nr.1

28. Reclamanții denunță o atingere adusă dreptului lor de proprietate din cauza neexecutării sentinței din 25 martie 2002. Ei invocă articolul 1 al Protocolului nr. 1, care prevede astfel:

“Orice persoană fizică sau juridică are dreptul la respectarea bunurilor sale. Nimeni nu poate fi privat de proprietatea sa decât din cauza unei utilități publice și în condițiile prevăzute de lege și principiile generale ale dreptului internațional.

Dispozițiile precedente nu aduc atingere dreptului pe care îl dețin statele de a pune în vigoare legile pe care le consideră necesare pentru a reglementa folosirea bunurilor în conformitate cu interesul general sau pentru a asigura plata impozitelor sau altor contribuții sau amenzilor.”

29. Guvernul consideră mai întâi că reclamanții nu pot invoca decât o speranță legitimă de a li se reconstitui dreptul lor de proprietate asupra amplasamentului indicat de instanțe. Cu toate acestea, el menționează că din cauza naturii legilor de reparație, așa cum este cazul legii nr. 18, există o puternică posibilitate ca amplasamentele identificate prin hotărârile judiciare definitive să nu poată fi respectate din cauză că alte persoane

având aceleași drepturi au fost deja puse în posesie. În acest caz interesații trebuie să se adreseze instanțelor pentru a menționa drepturile lor.

Guvernul consideră că în cazul în speță există o imposibilitate obiectivă de a executa sentința din 25 martie 2002, în măsura în care punerea în posesie a terților a fost și ea ordonată de instanțe (paragraful 7 de mai sus). Având în vedere pasivitatea reclamanților care nu au cerut anularea titlurilor eliberate astfel terților, Guvernul consideră că amestecul în dreptul lor de proprietate cauzat de neexecutarea sentinței din 25 martie 2002 nu poate fi atribuit statului.

30. Reclamanții contestă poziția Guvernului. Ei amintesc că autoritățile nu au invocat existența sentinței din 25 februarie 2003 cu ocazia procedurii demarate de ei și care a condus la sentința din 25 martie 2002 neexecutată.

31. În primul rând, Curtea amintește că a concluzionat deja că reclamanții nu erau obligați să demareze noi proceduri pentru a obține executarea sentinței din 25 martie 2002 (paragraful 25 de mai sus).

Apoi, ea consideră că și reclamanții, că în cazul în speță nu este vorba despre o imposibilitate obiectivă de a executa respectiva sentință, din cauza existenței unei sentințe care ordona punerea în posesie a terților, mai ales în măsura în care autorităților le revenea sarcina de a face demersuri pentru a clarifica situația celor două hotărâri concurente pe care trebuia să le execute.

Într-adevăr, fiecărui stat contractant îi revine sarcina de a se dota cu un arsenal juridic adecvat și suficient pentru a asigura respectarea obligațiilor pozitive ce îi revin. Curtea, neavând drept sarcină decât să examineze dacă în cazurile în speță măsurile

adoptate de autoritățile române au fost adecvate și suficiente (*Ruianu contra României*, nr.34647/97, § 66, 17 iunie 2003).

32. Ori, în prezenta cauză, sentința din 23 martie 2002 a condamnat autoritățile competente să pună reclamanții în posesia unui anumit teren și să elibereze titlul de proprietate respectiv. Exista deci o valoare patrimonială în virtutea căreia reclamanții puteau pretinde că au speranța legitimă de a fi efectiv puși în posesia terenului și de a li se conferi respectivul titlu. În consecință, reclamanții aveau “un bun” în sensul art.1 citat anterior (*Tacea contra României*, nr. 746/02, § 37, 29 septembrie 2005, *Croitoru contra României*, nr. 54400/00, § 34, 9 noiembrie 2004, *Kopecky contra Slovaciei* [GC], nr. 44912/98; § 35, CEDO 2004-..., și *Jasiūniene contra Lituaniei*, nr. 41510/98, § 44, 6 martie 2003).

33. Curtea constată că nu se contestă că în cazul în speță a existat un amestec în dreptul de proprietate al reclamanților. Ea amintește că refuzând să execute hotărârile definitive, autoritățile naționale le-au privat de beneficierea de dreptul lor de proprietate asupra terenului lor fără a le oferi o explicație pentru acest amestec (*Sabin Popescu*, citat anterior, § 81).

34. Guvernul nu a prezentat nici-o justificare valabilă pentru amestecul cauzat de neexecutarea sentinței pronunțate în cazul în speță; ea era deci arbitrară și implica încălcarea principiului legalității. O asemenea concluzie scutește Curtea să cerceteze dacă a fost menținut un echilibru just între cerințele interesului general al comunității și imperativele apărării drepturilor individuale ale reclamanților (*Metaxas* citat anterior, § 31).

35. Prin urmare, în lumina celor de mai sus, Curtea consideră că în cazul în speță s-a încălcat articolul 1 al Protocolului nr. 1.

III. ASUPRA APLICĂRII ARTICOLULUI 41 AL CONVENȚIEI

36. În temeiul articolului 41 al Convenției,

“Dacă Curtea declară că s-au încălcat Convenția sau Protocoalele sale și dacă dreptul intern al Înaltei Părți contractante nu permite să se șteargă decât incomplet consecințele acestei încălcări, Curtea acordă părții vătămate, dacă este cazul, o reparație echitabilă”.

A. Dauna

37. Reclamanții consideră că nu mai este posibil pentru ei să reintre în posesia terenului în măsura în care niște titluri de proprietate au fost eliberate terților. În consecință, ei cer 699.400 euro (EUR) cu titlu de prejudiciu material și moral pe care l-au suferit, din care 369.000 EUR reprezentând valoarea de piață a terenului conform unei expertize pe care a prezentat-o la dosar, 281.000 EUR reprezentând lipsa de câștig și 49.400 EUR pentru suferința morală cauzată de neexecutarea sentinței din 25 martie 2002.

38. Guvernul consideră exagerate pretențiile reclamanților. El prezintă o expertiză asupra terenului care arată că valoarea sa de piață este de 154.800 EUR, aceeași valoare, de altfel, ca a terenului oferit reclamanților prin titlul de proprietate din 24 aprilie 2004. Această expertiză, efectuată pe baza informațiilor oferite de primărie privind valoarea terenului, a fost contestată de reclamanți.

39. Curtea amintește că o decizie de constatare a unei încălcări implică pentru statul pârât obligația juridică de a pune capăt încălcării și de a anula consecințele ei astfel

încât să se restabilească pe cât posibil situația anterioară acesteia (*Metaxas* citat anterior, § 35 și *Iatridis contra Greciei* (despăgubire echitabilă) [GC], nr. 31107/96, § 32, CEDO 2000-XI).

40. Curtea amintește că în cazul în speță nu se constată că executarea sentinței din 25 martie 2002 a devenit imposibilă din punct de vedere obiectiv. În aceste circumstanțe ea consideră că executarea respectivei sentințe, adică punerea în posesie a terenului identificat de instanțe și eliberarea titlului de proprietate aferent, ar plasa reclamantii pe cât posibil într-o situație echivalentă cu cea în care s-ar afla dacă cerințele articolelor 6 § 1 al Convenției și 1 al Protocolului nr. 1 nu ar fi fost încălcate.

41. Dacă statul pârât nu va proceda la o asemenea executare în termen de trei luni începând din ziua în care prezenta hotărâre va deveni definitivă, Curtea decide că va trebui să plătească interesatului, drept pagubă materială, o sumă corespunzătoare valorii terenului. Ținând cont de informațiile de care dispune asupra prețurilor terenurilor la Constanța, Curtea estimează valoarea actuală a terenului la 250.000 euro.

42. Curtea constată totuși că restul cererii reclamantilor cu titlu de prejudiciu material nu este susținută.

43. Apoi, ea consideră că reclamantii au suferit un prejudiciu moral în special din cauza frustrării provocate de imposibilitatea de a fi executată decizia pronunțată în favoarea lor și că prejudiciul nu este suficient de compensat de o constatare a încălcării.

44. În aceste împrejurări, având în vedere ansamblul de elemente aflate în posesia sa și hotărând echitabil, așa cum prevede art. 41 al Convenției, Curtea acordă împreună reclamantilor 1600 EUR cu titlu de prejudiciu moral.

B. Cheltuieli și taxe

45. Reclamanții au cerut inițial 600 EUR pentru cheltuielile și taxele plătite la Curte, trimițând acte doveditoare pentru suma de 25.000.000 lei românești (ROL). Printr-o scrisoare din 28 februarie 2006 ei au trimis chitanțe noi care atestă cheltuielile lor ulterioare în prezenta procedură în sumă de 12.000.000 ROL.

46. Guvernul nu a făcut cunoscută poziția sa în privința acestor cereri.

47. Conform jurisprudenței curții, un reclamant nu poate obține rambursarea cheltuielilor și taxelor sale decât în măsura în care li se stabilește existența reală, necesitatea și caracterul rezonabil al procentului lor. În cazul în speță și ținând cont de elementele aflate în posesia sa și de criteriile mai sus menționate, Curtea consideră că este rezonabilă suma de 900 EUR pentru procedura în fața Curții și o acordă împreună reclamanților.

C. Dobânzi moratorii

48. Curtea consideră adecvat să bazeze rata dobânzilor moratorii pe baza ratei dobânzii facilității de împrumut marginal a Băncii centrale europene majorată cu un procent de trei puncte.

DIN ACESTE MOTIVE, CURTEA, ÎN UNANIMITATE,

1. Declară cererea admisibilă;
2. Decide că s-a încălcat articolul 6 § 1 al Convenției;
3. Decide că s-a încălcat articolul 1 al Protocolului nr.1;
4. Decide
 - a) că statul pârât trebuie să execute sentința din 25 martie 2002 a Judecătoriei Constanța, în termen de trei luni începând din ziua în care prezenta sentință va deveni definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției; că în lipsa acestei

executări statul pârât trebuie să plătească reclamanților, în același termen de trei luni începând din ziua în care sentința va deveni definitivă, în conformitate cu articolul 44 § 2 al Convenției, 250.000 euro (douăsutecincizecimii euro); că în orice caz statul pârât trebuie să plătească reclamanților împreună 1.600 EUR (omieșasesute euro), drept pagubă morală și 900 EUR (nouăsute euro) drept cheltuieli și taxe, plus orice sumă care ar putea fi datorată cu titlu de impozit, de transformat în lei românești noi (RON) la cursul de schimb din ziua reglementării;

- b) că începând de la expirarea respectivului termen și până la plată, aceste sume se vor mări cu o dobândă simplă la o rată egală cu cea de împrumut marginal a Băncii centrale europene aplicabil în această perioadă, mărit cu un procent de trei puncte;

5. Respinge cererea de reparație echitabilă pentru restul.

Redactată în franceză, apoi comunicată în scris la data de 12 octombrie 2006 cu aplicarea articolului 77 §§ 2 și 3 al regulamentului.

Vincent Berger

John Hedigan

Grefier

Președinte